סמוך שטרא. והאלרך המלוה לקיימו: **שכיב חד מינייהו.** מת אחד מהן קודם שנתקיים השטר, ואילו לא מת היה כל אחד בא ומעיד לבדו על חתימת ידו ואין צריך לצרף עמו אחר אלא נאמן לומר זה כתב ידי כדתנן בפ"ב דכתובות (דף כ:) זה אומר זה כתב ידי וזה אומר זה כתב ידי כו' וחכמים אומרים אין צריכין לצרף עמהן אחר אלא נאמן לומר זה כתב ידי, ואמרינן בגמ' לדברי חכמים- על מנה שבשטר הן מעידין =אנחנו רואים המלוה ואתמטי הלכך בתרי סגי ואלא צריך חד מינייהו לאסהודי לאתחברי' והיכא דמת אחד מהן אמרינן התם אלימא דרבנן דצריך שנים מן השוק להעיד על חתימת יד המת והתי יעיד הוא לבדו על חתימת ידו אבל הכא התי לא יצטרף עם אחר מן השוק להעיד על חתימת המת דכיון דעל מנה שבשטר הן מעידין וכי אמר זה כתב ידי כפף פלגא דממונא אפומיה שהרי הוא לבדו מעיד על חתימתו ואין צריך אחר להעיד עמו וכי הדר מצטרף עם ההוא מן השוק להעיד על חתימת המת הדר נפיק ריבעא דממונא על פומיה דתתכה דכוליה ממונא נכי ריבעא נפק אפומיה' ואלו "על פי שנים עדים" בעינן =אלי דבר על פיו של זה ואלי דבר על פיו של זה' והלכך הכא דשכיב חד מינייהו אין עד החי יכול להצטרף עם אחר מן השוק להעיד על חתימת המת דלא נפיק ריבעא דממונא על פומיה דתתכה דכוליה ממונא נכי ריבעא נפק אפומיה' ואלו "על פי שנים עדים" =אלי דבר על פיו של זה ואלי דבר על פיו של זה' והלכך הכא דשכיב חד מינייהו אין עד החי יכול להצטרף עם אחר מן השוק להעיד על חתימת יד המת אלא צריך שנים מן השוק להעיד על חתימת יד המת: **אמר אחוה דאבי דקאי.** אחיו של עד החי בא להצטרף עם אחד מן השוק להעיד על חתימתו כדפרישית דצריך שנים מן השוק להעיד על חתימת דאידך המת: **איינו מתניתין.** דלקמן על גב דשני אחין פסולין לעדות אחת דלא תשיבי אלא כאחד אפילו הכי מכשרא להו מתניתין לשלשה אחין בעדות קרקע אחד מאחר שאין זה מעיד על אותה שנה שזה מעיד אף כאן העד החי מעיד על החתימה שלו ואחיו על חתימת יד המת: **פשט.** במתניתין לא קנפיק כל הממון: **נכי ריבעא.** מסר רביע דהייט שלשה חלקים ממון לאפומא דאחי אלא פלגא הוא דנפיק לאפומא דעד נכרי ופלגא נפיק לאפומא דאחי והלכך כשירין לעדות זו דטעמא דפסול רחמנא קרובים בעדות אחת לפי שאין תשובין אלא כאיש אחד ולגבי חזקה שלש שנים כאיש אחד דמו שהרי אינם אחר שמצטרף עמהן מועיל בשלשתן אם ראה החזקה שלש שנים: **אכל הכא.** גבי שטרא נפיק נכי רבעא דממונא דהייט שלש חלקי הממון לאפומא דאחי וכי תשבא-לאחי כעד אחד נמצא עד אחד מגבה שלשה חלקים והאחד רביע ולא קרינא "על פי שנים עדים" וגו': **מתני' אלו דברים שיש להם חזקה.** כלומר אלו מינו תשמישין דאמרינן לקמן שאדם משתמש בשל חבירו שאם מיחה בו חבירו יש לו חזקה בזה המחזיק ויכול לטענו "אתה נתת לי" כגון שתמיינין קבוצין כדמפרש לקמן שחדש מקפיד עליהן אם נעשין שלא כרשותו והלכך בשלש שנים הוא חזקה דומיא דבורות שימין ומערות ובית השלחין וכל הך דלעיל דכיון דקביעות תשמיש הוא כדמחזיק בגופה של קרקע חבירו-דמי והוא חזקה בשלש שנים/ורבינו חננאל פירש "אלו דברים שיש להם חזקה" כאשר בבר פירשנו, ולא הזכיר אלא לקמיה קאי כדפרישית דאי לעיל קאי ומסקנא דמתני' דלעיל היא אחרינא לשון של הבל הוא בלא עורך ועוד דאכתי תניא לקמן "יש להם חזקה" מובא, כללא דמילתא כל הני "יש להן חזקה" דתנן במתניתין עד סוף פרק, בחזקת שלש שנים' מיירי כדמוכח בברייתא (לקמן נט:) בא לפני רבי חייא אמר לו יגעת בני יגעת: **שיר מעמיד בשמה כו'.** כל הך דברים המיטלטלין הן ואין תשמיש של קביעות ואין בעל חצר מקפיד עד הרבע וחמש שנים ולכך אין לו חזקה למחזיק לומר "מדוע לא מחית בידי דאמר ליה בעל חצר "לא תשמשתי למחות דלא מחזקת בגוף הקרקע כדמחזקי אינשי ולא הייתי נפסד כלום, ומעתה אני מקפיד": **תנור וכירים.** מטלטלין הן וכן ריחיים-בריחיים הגדלא: **אכל עשה מחילה בחצר כו'.** הרי זה גדר והרי זו חזקה כל מקום תוך המחילות שעשה יכול לטענו לקום הוא בידי: **הכנים תרנגולין לתוך הבית** של חבירו שלש שנים, גם על אתם ודאי תיגעם ואם לא מיחה הפסיד, דודאי על פיו עשה וברשותו: **ועשה מקום כו'.** או עשה מקום: **עמוק שלשה.** מחילה גבוהה שלשה: **גמ' מאי שנא ריש.** דבהעמדת בהמה כדי בלא מחילה אין זו חזקה: **ומ"ש סיפא.** דבעשיית מחילה קנה וקא ס"ל השתא דבלחיים בעלמא שאינו בר חצר זו קאמר דאין זו חזקה והלכך קשיא ליה מ"ש ריש מסיפא הא ודאי מקפידין בני חצר על אתם בכרי שיבית כאן בהמותיו ומדלא מיחו ודאי הקנו לו מקום בחצר זה להעמיד בהמותיו ואמאי אין לו חזקה ולקמן מתרץ לה בשתפין: **אמר עולא.** כל חזקה דעושה דלא קנה אם בא לעשותה בנכסי הגר לקנותה מיד והוא הדין לענין קונה קרקע מחבירו וא"ל לך חזק וקני' והלך והחזיק חזקה דעושה דלא קנה כגון העמדת אם בהמתו או תנור וכירים דאין זה נעל ונדר דלא שהה אדם תיקון בנוף הקרקע: **בנכסי חבירו נמי לא קנה.** כלומר לענין חזקת שלש שנים שלוקח אומר "לקחתי" ומוכר אומר "לא מכרתי" אינה קרויה חזקה להיות במקום עדי מכירה דהא לא עבד ולא מידי: **כל שאינו בנכסי הגר קנה.** כגון עשיית מחילה ורפק בה פורתא: **בנכסי חבירו נמי קנה.** כלומר הוא חזקה ומיהו הקנין ע"י מעות או מתנה הוא ומיהו "הכנים תרנגולין לתוך הבית" דקתני סיפא דהוי חזקה, בנכסי הגר לא הוי חזקה והאי דלא פריך לה מקום דעדיפא מינה קפריך רב ששת ואינו דמפרש הכנים תרנגולין נמי הוי חזקה בנכסי הגר דהייט נעל שנעל את הדלת בפניהם ולאו מילתא הוא דנעילת דלת לאו חזקה הוא דומה אלא למבריח אחר כדאמרן לעיל (נא.) ונעל דלת/בבנין מיירי, שנעשה דלת או סתימה: **ונעלה הוא.** בתמיה דקא מדמית חזקה שלש שנים שנעלוי בקפידא לחזקה קנין נכסי הגר שנעלוי בתקון הקרקע: **ניר.** אמרינן בפירקין דלעיל (דף נז:) דלכולי עלמא ניר לא הוי חזקה, דבנכסי הגר קנה אפי' רפק בה פורתא ובנכסי חבירו לענין שלש שנים לא קנה בחזקה זו לפי שהכל תלוי באכילת הפירות שאם יחרוש ולא יאכל אין בעל הקרקע מפסיד שהרי יזרע ואחר יאכל: **ואחר אכילת פירות.** לקיטת הפירות דבנכסי חבירו קנה אם אכל הפירות שלש שנים דהוי אכילת שלש שנים במקום עבודת שקנה הקרקע זו מן הבעלים כדאמרן בכוליה פירקין: **ובנכסי הגר לא קנה.** דאין זה נעל ונדר כדאמרן לעיל (דף מד.) הלי מאן דפשיט דיקלא אדעתא דחזותא לא קני: **אלא אמר** ר"נ **נחמן אמר רב אבוה.** לעולם גבי אין נכרי שבא להעמיד בהמה בחצר אחרים שאין לו בה שותפות לא שנא ריש ולא שנא סיפא דהוי חזקה שאין בני חצר מניחין לנכרי להעמיד בהמתן אלא אם כן נטלו רשות מהן ואם לא מיחו בתוך שלש שנים הוי חזקה: והכא

ומשני דהכא לא מכחשי אהדדי דבין חיטי ושערי לא דייקי אינשי אע"ג דדייקי בין מנה שחור למנה לבן בזה בורר (סנהדרין דף נ:) התם צריכי למידק שחייב לשלם (ו) אותו מנה שטה אבל הכא לא דייקי דבכל ענין שיאכלנה חטין או שעורים הוי חזקה ומיהו זה אומר אכלה חטין וזה קטנים עדזמן בעלה דאפי' בלא דקדוק אין אדם טועה בין חטין לקטנים: **הכא** נפיק (ב) נכי רבעא [דממונא] אפומא "דאחד. ואע"ג דיש תקנה כדאמרינן בפרק ב' דכתובות (דף כא. ושם) דאם מת אחד מן החתומין ואין שנים מן השוק להעיד עליו לכתוב חתימת ידיה לאחספא ושדי לבי דינא ומחזקי ליה ט' הכי נמי הכא אלא דרבינא בעי למימר דבלאו הכי יכול אחיו להעיד והוה מדמה למתני': בשותפין

ההוא שטרא דהוה חתימי עליה בי תרי, שכיב חד מינייהו, אתא אחוה דהאי דקאי וחד אדרינא לאסהודי אחתימת ידיה דאידך סבר **רבינא** למימר היינו מתני' ג' אחין ואחד מצטרף עמהן אמר ליה **רב אשי** "מי דמי התם לא נפיק נכי ריבעא דממונא אפומא דאחי הכא נפיק נכי ריבעא דממונא אפומא דאחי: **מתני'** אלו דברים שיש להן חזקה, ואלו דברים שאין להן חזקה - היה מעמיד בהמה בחצר תנור וכירים ומגדל תרנגולים ונותן זבלו בחצר **אינה חזקה** אבל עשה מחיצה לבהמתו גבוה עשרה טפחים וכן לתנור וכן לכירים וכן לריחים, הבנים תרנגולין לתוך הבית, ועשה מקום לזבלו עמוק שלשה או גבוה שלשה **הרי זו חזקה: גמ'** מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא? אמר **עולא** "לא שאילו בנכסי הגר קנה, בנכסי חבירו קנה, לא שאילו בנכסי הגר לא קנה בנכסי חבירו לא קנה", מתקיף לה **רב ששת** וכלא הוא **ותרי** דבנכסי הגר קנה בנכסי חבירו לא קנה, **ותרי** אכילת פירות דבנכסי חבירו קנה בנכסי הגר לא קנה? אלא אמר **רב נחמן** אמר **רבה בר אבוה** הכא

עין משפט נר מצוה

רנט א מיי' פ"ז מסל' עדות הל' ד סמג עשין קח טור ש"ע חו"מ סי' מו סעיף יב:

נוסח

קיום טלר:
א) מהחותמת מת
ובא אח"ל לחי ודאי
ב) אין ראוין [לקיים
[ע"ל דאחי] חתימתו ל"ל מת

רס ב מיי' פי"ב מסל' מלוה ולוה הל' יד וס"ש מסל' שכירות הל' ה סמג עשין לה וסי' פב טור ש"ע ח"מ סי' קמ סעיף מו וסי' קסח סעיף ה ועיי' בב"י:

נוסח

דאגמאות ל"ל בבריס:
א) ל"ל לפא תקנה
(ואגמא מקפיד) ל"ל לפא
אם לא פירות)
ב) נוסח לפא חתקה
(לקמן לא היה מקפיד
ל"ל לפא)

רבינו גרשום

אחתיומת דאידך. **אמנה** דמית: היינו מתני' דא' יכול ליצטרף עם אחר להעיד דאחתומת בתני' לא נפיק. אלא פלגא ממונא אפומא דאחי ופלגא אפומא [דאחר]: נפיק נכי ריבעא אפומא דאחי. שאותו אח הנותם מעיד על חצי הממון ואח השני ואחד מעידין על חתימת המת נמצא אח שני מעיד על רביע הממון והאחר שעמו מעיד על הרביע: **פיסקא** היה מעמיד בהמה. בחצר חבירו: **או** מעמיד תנור וכירים וכו'. אלו דבר הממלמל הן אינה חזקה דהוראיל דלא קביע לא קפיד בעל חצר: אבל עשה מחיצות. דהייטו בנין קבוע **או** הבנים תרנגולין לתוך הבית של בעל חצר שמשתמש בביתו **או** עשה מקום לזבלו בחצר ושתיק בעל חצר הרי זו חזקה: כל שאילו בנכסי חבר קנה. בגון נעל נדר ופרץ היינו דומיא דסיפא דנדר ועשה מחיצה: כל שבנכסי הגר לא קנה. בגון הני דרישא דלא עבר ולא מירי בגוף הקרקע: והרי נירא דבנכסי הגר קנה. כדאמר לעיל אתא ההוא גברא דפ"ק ביה פורתא ואוקמיה בידיה: ובנכסי חבירו לא קנה. כדאמר בפירקין דלעיל אלא דכולי עלמא ניר לא הוי חזקה: והרי אכילת פירות. אילן חבירו ג' שנים הויא חזקה: ובנכסי הגר לא קנה. כדאמר לעיל בהדיא איתתא דאכלה תליסר שנין ולא קנתה בהכי: **אלא** אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה. לאו היינו **שמא** דמתני' כדקאמרת אלא מתני'

הגהות הב"ח

(ו) תוס' ד"ה (בדף הקודם) אלא אמתה כו' לשלם כאותו מנה: (כ) ר"ה הכא נפיק כולה ממונא נכי ריבעא: